

Иван Ристић: *Вера и наука*

Обележја Плус, Београд 2012.

303 стр. ; илустр. ; 25 cm

ISBN: 978-86-89219-02-9

Ова књига се бави питањем теоријског односа науке и светских религија, с посебним освртом на православно учење. Разматра се питање да ли су научне теорије у колизији или у складу са различитим верским учењима и у ком степену. Обухваћене су најпознатије светске религије: православље, римокатолицизам, протестантизам, јудаизам, ислам, будизам, таоизам. Ова питања су разматрана на пољу фундаменталних наука: физике, математике, биологије и психологије.

На пољу *физике* показује се непротивречност између објективних научних сазнања о свету и верског учења. Истакнута је дескриптивна природа научних теорија (које се не баве тумачењем суштинског узрока појава, него само формално описују природне појаве до извесне прецизности). Анализирана су ограничења научних метода као што су: нерелативна и незамисливе математичке конструкције, подељена математика, непоуздана полазна тврђења, нерешиви системи једначина, увећавање незнања (умножавање проблема). Због наведених ограничења научна сазнања не могу бити пут спознаје суштине нити се мо-

гу користити као аргумент доказивања у филозофским расправама, посебно не као аргумент атеизма и материјализма.

У *математичко-физичком* поглављу наведени су примери формалне сличности између појединих богословских теза и научних конструкција као што су: нематеријална основа физичке стварности, рачун бесконачности, тродимензионални еуклидски простор, физичка својства светлости, дистантне корелације у квантној механици. Обрађена је формална сличност између ових математичких модела и неких основних богословских ставова о својствима бића Божјег, о Светој Тројници (тријадологија) и о Исусу Христу (христологија). Међутим, истакнуто је да то не значи свођење целине вере на математику и науку, с обзиром на то да је православна теологија апофатичка, што подразумева став да

тајанствена суштина бића Божјег превазилази ограничени људски разум.

Такође се показује да са развојем науке долази до све израженијег приближавања научних теорија религиозном, посебно православном погледу на свет.

У *биологији* се превазилази упрошћена Дарвинова теорија еволуције путем нагомилавања случајних поремећаја гена (мутација) која је била злоупотребљавана као упориште материјализма и атеизма. Новија открића показују да је живот настао на много сложенији начин, као да је вођен неком разумном силом.

У *психологији* се превазилази фрејдовска концепција по којој љубав није примарна и урођена људска мотивација, већ се развија учењем на бази урођених биолошких нагона као што су исхрамбени или полни нагон. Међутим, новија открића показују да је она сама по себи урођена, примарна потреба, што је далеко ближе хришћанском схватању личности. Такође се анализира веза између људске тежње ка бесмртности и самоусавршавању и хришћанског појма обожења човека.

На крају, разматра се питање научне потпоре верском учењу. Наводе се индиректни научни докази за постојање нематеријалне суштине која стоји у основи сложеног и хармоничног васионског поретка.

Свака фундаментална физичка теорија подразумева да постоји нешто нематеријално, математички савршено, вечно, бесконачно, свуда присутно, а у суштини потпуно непознато, што преноси силе, међудејства и корелације. Примери су апсолутан простор, етар, физичко поље, континуум простор-време, дистантне корелације. Особине тог „нечег“ што повезује читав космос, одавно су познате као нека од својстава бића Божјег. На најдубљем нивоу физике научна теорија долази на руб теологије.

С друге стране, наука нам показује све већу сложеност и све дубље законитости у природи које се приближно описују помоћу апстрактне и људском уму незамисливе математике. Пошто је немогуће да такво сложено устројство васионе настане случајно, то инспирише на веру у разум, у нематеријалну интелигенцију која стоји иза свега тога, што има тежину као „индиректни доказ“ постојања Бога.

Такође се показује да резултати савремене науке нису у супротности са веровањем да је Бог личност. Одроз божанског ума у нашем свету је бескрајно сложен, сложенији и од личности, али га ми можемо доживети највише као личност, јер је то граница наше моћи перцепције сложености. Показује се да постоји *слајање* између научне

представе о устројству космо-са и православног Откривења о постојању личног Бога који је Љубав, који је Света Тројица и Богочовек Исус Христос.

У закључку се истиче да се наука подједнако слаже са разним религијама по питању постојања Бога као савршеног бића које је створило и одржава васиону. Међутим, узима се у обзир и научно откриће да је

љубав у суштини људског бића, подједнако као и остала суштинска својства. У том смислу се наука највише слаже са исконском хришћанском и православном вером, која, за разлику од осталих, једина учи да је љубав у суштини бића Божјег, као што су и остала Његова суштинска својства.

Пројођакон Рагомир Ракић

Јован Мајендорф: *Брак: њрвослaвнa ѡерсиѡкшива*

Отачник, Београд 2012.

Превод са енглеског: Јована Пантелић и Бојан Теодосијевић

156 стр. ; 21 cm

ISBN: 978-86-87057-21-0

Протојереј Јован Мајендорф спада у ред православних богослова који су обележили 20. век. Првенствено је померио границе у пролонгирању православног богословља; са Александром Шмеманом је успео да православно мисао учини пријемљивом академској мисли; докле је Шмеман преко свог литургијског богословља остварио међународно признање, Мајендорф је успео да укаже на византијско богословље као на значајни аспект византијске културе. Тиме је остварио мисијски карактер сведочења Православне Цркве у Америци и шире.

Једна од његових књига која је обележила његову богату бо-

гословску активност је *Брак, ѡрвослaвнa ѡерсиѡкшива*. Појавила се далеке 1970. да би доживела друго издање 1975. и треће допуњено издање 1983. Неко би рекао да је то можда био православни одговор на

папску енциклику *Humanae Vitae*, која се бавила питањем контроле рађања и филозофије брака и брачне одговорности, међутим Мајендорфова студија има за циљ да укаже како је на

